

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI

HOTĂRÂREA nr. 740

din 03 iunie 2019

Prin Raportul nr. 2318/IJ/1097/DIJ/2018, Inspecția Judiciară a înaintat Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii rezultatul activității de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani, existente pe rolul curților de apel și instanțelor arondate, precum și al Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2018.

Analizând Raportul nr. 2318/IJ/1097/DIJ/2018 al Inspecției Judiciare și văzând înscrisurile atașate, Secția pentru judecători reține următoarele:

În cadrul activității Direcției de inspecție judiciară pentru judecători, unul dintre domeniile specifice de activitate cu privire la care s-a exercitat controlul în anul 2018 a fost reprezentat de continuarea monitorizării dosarelor mai vechi de 10 ani aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Activitatea de monitorizare a dosarelor care înregistrează o vechime în sistemul judiciar mai mare de 10 ani a constituit o activitate cu caracter permanent a Inspecției Judiciare, desfășurată începând cu anul 2012.

La nivelul anului 2018, prin Ordinul Inspectorului-sef al Inspecției Judiciare nr. 39/26.03.2018 (completat prin Ordinul nr. 79/16.07.2018), s-a stabilit că activitatea de monitorizare să vizeze Înalta Curte de Casație și Justiție, toate curțile de apel și instanțele arondate și să fie efectuată în baza relațiilor comunicate de conducerile judiciare ale curților de apel la datele de 10 iulie 2018 și 10 ianuarie 2019.

Controlul tematic a avut ca obiect dosarele cu o vechime mai mare de 10 ani aflate pe rolul instanțelor la data de 31 decembrie 2018, indiferent de stadiul procesual, cu excepția dosarelor de insolvență, a celor în care judecata este suspendată, precum și a celor în care au fost promovate căi extraordinare de atac sau în care au fost formulate cereri de îndreptare, lămurire hotărâre, înlăturare a dispozițiilor contradictorii ori a omisiunilor vădite.

La fel ca și în situația monitorizărilor anterioare, analiza datelor statistice s-a realizat prin raportare la datele furnizate de monitorizările anterioare (semestriale/anuale).

Din analiza acestor date, se desprind următoarele aspecte:

- comparativ cu semestrul I al anului 2018, nu sunt diferențe semnificative, cu excepția Curții de Apel Cluj, unde creșterea a fost de la 145 de dosare la 174 de dosare.
- comparativ cu anul 2017, se constată o creștere a numărului de dosare mai vechi de 10 ani la un număr de 13 curți de apel, iar în unele situații aceasta este semnificativă, exemplificându-se:

- Curtea de Apel Cluj – de la 111 dosare la 174 de cauze;
- Curtea de Apel Pitești – de la 8 dosare la 21 de cauze;
- Curtea de Apel Ploiești – de la 5 dosare la 13 cauze;
- Curtea de Apel Oradea – de la 20 de dosare la 30 de dosare;
- Curtea de Apel Timișoara – de la 8 dosare la 14 cauze.

Reducerea numărului de dosare a fost înregistrată numai la 3 curți de apel (Alba Iulia, Iași și Suceava). Este de menționat că la Curtea Militară de Apel București nu au fost niciodată înregistrate dosare mai vechi de 10 ani.

Secția pentru judecători constată că la sfârșitul anului 2018, numărul total al dosarelor mai vechi de 10 ani înregistrat pe rolul curților de apel și instanțelor arondate a fost de 563 de cauze, mai mare decât cel înregistrat la finele anului 2017, de 423 de cauze.

Pe categorii de dosare, din totalul de 563 de cauze, 560 sunt civile, în timp ce numai 3 dintre acestea aparțin materiei penale, care se regăsesc la Curtea de Apel Oradea (2 dosare) și la Tribunalul Satu Mare (1 dosar).

La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, la 31 decembrie 2018, exista un număr total de 20 cauze mai vechi de 10 ani (toate în materie civilă), față de 44 de cauze mai vechi de 10 ani în anul 2017, înregistrându-se o scădere semnificativă.

Pe parcursul activității de control au fost prezentate planuri sau măsuri manageriale dispuse de conducerile instanțelor cu scopul de a impulsiona soluționarea cu celeritate a dosarelor vechi, dar și bune practici ale instanțelor, respectiv acele metode care își dovedesc eficiența în reducerea duratei de soluționare a dosarelor mai vechi de 10 ani de la data înregistrării în sistemul judiciar.

Astfel, Secția pentru judecători constată că la instanțele judecătorești s-a procedat la:

1. întocmirea planurilor de control cu privire la dosarele mai vechi de 10 ani, cu stabilirea termenelor, a tipurilor de verificări și a persoanelor responsabile;
2. constituirea unor baze de date necesare realizării unui sistem de evidență permanentă a dosarelor vechi, actualizeze permanent;
3. monitorizarea permanentă a procentului de operativitate al secției și al fiecărui judecător;
4. verificarea periodică a subzistenței cauzei de suspendare și repunerii pe rol a dosarelor în care motivul suspendării a încetat;
5. măsuri adaptate specificului fiecărei instanțe, cum sunt: organizarea de întâlniri ale conducerii instanțelor cu experți judiciari din anumite specializări în care întocmirea și avizarea lucrărilor de expertiză constituie cauza majoră de amânare a judecării; monitorizarea activității lichidatorilor judiciari și reducerea termenelor de recomandare; demersuri pentru ocuparea schemei de personal; repartizarea aleatorie cel târziu a doua zi după soluționarea incidentului, în cazul dosarelor înregistrate pe rolul instanței, inclusiv cele cu o vechime cuprinsă între 5 și 10 ani sau mai mare de 10 ani, în care s-au invocat incidente procedurale (abținere, recuzare) și în care s-au pronunțat încheieri de admitere;
6. reducerea termenelor la dosarele complexe (până la 1 lună), însă această posibilitate poate fi uneori împiedicată de logistică, respectiv de numărul sălilor de

judecată, de încărcătura altor ședințe de judecată ori a judecătorilor investiți cu astfel de cauze;

7. verificarea modului în care personalul auxiliar își îndeplinește atribuțiile privind întocmirea și comunicarea unor acte de procedură în termenele legale (citații, adrese etc.);

8. punerea în discuția colectivului de judecători, în cadrul ședințelor de pregătire profesională, a principalelor cauze de tergiversare a soluționării pricinilor, identificate cu ocazia monitorizării, în vederea găsirii celor mai bune metode de înlăturare a acestora;

9. respectarea dispozițiilor care reglementează amânarea pronunțării în termenul prevăzut de lege;

10. redactarea cu prioritate a hotărârilor pronunțate în astfel de dosare;

11. monitorizarea strictă a modului în care se îndeplinesc de către compartimentele auxiliare activitățile ulterioare redactării (închiderea în sistemul Ecris, comunicarea, verificarea restituirii dovezii de comunicare, înaintarea dosarului în căile de atac, restituirea către instanțele inferioare);

12. analizarea oportunității și posibilității preschimbării termenelor de judecată în conformitate cu art. 153 alin. (3) Cod procedură civilă;

13. dispunerea măsurilor adecvate pentru soluționarea de îndată a tuturor incidentelor procedurale, de regulă în aceeași zi în care s-au ivit, pentru a evita amânarea judecății din acest motiv;

14. verificarea posibilității citării părților prin agenții procedurale ai instanței sau ai altor instanțe ori prin mijloace electronice și comunicarea situațiilor constatate pentru a putea aprecia asupra măsurilor care se impun.

Secția pentru judecători reține că dreptul părților la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil are consacrare constituțională (art. 21 alin. 3 din Constituția României) însă, în practică, au fost evidențiate unele impedimente a căror identificare reprezintă scopul verificărilor realizate de Inspecția Judiciară, respectiv a cauzelor care au determinat întârzieri nejustificate în soluționarea dosarelor mai vechi de 10 ani și propunerea de remedii pentru eliminarea disfuncționalităților constatate.

Dosarele cu o vechime care depășește un termen rezonabil ar trebui să beneficieze de atenția constantă a judecătorilor pentru acordarea unor termene scurte și dispunerea tuturor măsurilor procedurale care ar putea contribui la accelerarea judecății acestora.

Analiza caracterului rezonabil al termenului în care sunt soluționate dosarele cu care sunt învestite instanțele naționale trebuie să se realizeze inclusiv prin utilizarea criteriilor pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului le-a creat în jurisprudența sa, respectiv: natura cauzei, rezultând din importanța pe care aceasta o prezintă pentru reclamant; complexitatea cauzei, care este atestată de regulă de numărul celor acuzați și al martorilor, de volumul dosarului, de dificultățile ce țin de administrarea probelor, de investigațiile ce trebuie desfășurate și de o eventuală dimensiune internațională a cauzei; comportamentul reclamantului, care trebuie să facă dovada faptului că a depus toate diligențele necesare în vederea derulării normale a procedurilor, precum și comportamentul autorităților, sub acest aspect urmând a se verifica, în principiu, dacă în cursul soluționării cauzei au existat momente lungi de inacțiune din partea organelor judiciare.

Utilitatea criteriilor propuse își găsește relevanță nu doar în procesul de stabilire a rezonabilității termenului de soluționare a cauzei, ci și în determinarea culpei în prelungirea excesivă a procedurii.

Specificul dosarelor care înregistrează o durată a procedurii judiciare mai mare de 10 ani, identificat de inspectorii judiciari, este acela că acestea au fost instrumentate:

a. ca urmare a promovării căilor de atac la intervale mari de timp față de data soluționării inițiale a dosarelor, chiar și după 15 sau 17 ani de la data pronunțării hotărârii de fond;

b. după etape lungi de suspendare a judecății, unele cauze fiind suspendate chiar și intervale de până la 17 ani;

c. în urma parcurgerii unor durate de timp determinate de administrarea probei cu expertiză, în aceste situații, atunci când motivele au caracter obiectiv, trebuie luate în considerare: gradul ridicat de dificultate a rapoartelor tehnice, lipsa experților

specializați, neactualizarea listelor cu experți, formularea de obiecțiuni, refacerea lucrărilor, citarea expertului pentru lămuriri, efectuarea expertizei prin comisie rogatorie;

d. în cauze cu o complexitate ridicată, determinată de specificul probatoriului, de numărul mare de părți, de identificarea succesorilor și citarea acestora;

e. de complete de judecată în privința cărora a intervenit modificarea componenței, ca urmare a promovării la instanța superioară;

f. în urma parcurgerii mai multor cicluri procesuale, generate de casarea succesivă a hotărârilor și trimiterea cauzelor spre rejudecare; în aceste situații au fost identificate motive obiective, dar și motive subiective, care au la bază insuficienta studiere a dosarelor de către judecători;

g. în condițiile intervenirii unor cauze subiective, imputabile judecătorilor, exemplificându-se: studierea necorespunzătoare a dosarelor, lipsa rolului activ al instanțelor care nu dispun în termen scurt măsurile adecvate, acordarea unor termene de judecată cu o durată mare sau neadaptată motivelor de amânare, formularea repetată a cererilor de abținerea, desemnarea eronată a expertului tehnic, administrarea probelor în etape, dispunerea cu întârziere a suspendării judecătii, admiterea cu ușurință a cererilor de amânare, neaplicarea măsurilor sancționatorii, în cazurile în care acestea se impuneau;

h. în urma redactării cu întârziere a hotărârilor pronunțate, care constituie un motiv imputabil judecătorilor;

i. cu întârziere și din motive imputabile părților din dosare, respectiv formularea unui număr mare de precizări ale acțiunii, solicitarea amânării pentru studierea deciziei de casare, multitudinea cererilor care nu au legătură cu obiectul judecătii.

j. după înaintarea cu întârziere în căile de atac sau la instanțele la care au fost declinate cauzele, datorită activității defectuoase a personalului auxiliar.

Se constată că parcurgerea mai multor cicluri procesuale și prelungirea în timp a procedurilor au determinat:

- creșterea gradului de complexitate a dosarelor;
- creșterea volumului lucrărilor de studiat;

- intervenirea modificării componenței completelor de judecată, determinată de motive obiective;

- reacția unora dintre participanții la procedurile judiciare, care formulează inclusiv sesizări adresate Inspecției Judiciare prin care reclamă temporizarea procedurilor ori iau poziții publice legate de temporizarea judecătii, cu precădere în materie civilă;

- conceperea de către conducerile instanțelor a unor planuri de acțiune în scopul reducerii duratei de soluționare a acestei categorii de cauze.

Aspectele menționate mai sus impun o mai mare importanță a conștientizării de către judecători și conducerile instanțelor a necesității soluționării cu celeritate și, totodată, judicioasă a acestor cauze:

- la nivelul judecătorilor investiți cu instrumentarea dosarelor din această categorie, se apreciază că aceștia trebuie să manifeste o bună cunoaștere a actelor și lucrărilor dosarelor, precum și a chestiunilor de fapt și de drept deduse judecătii. De asemenea, este necesară adoptarea unei atitudini riguroase în instrumentarea și în adoptarea măsurilor permise de lege care au impact în reducerea duratei procedurilor.

- la nivelul conducerilor manageriale, se constată că există o implicare constantă în gestionarea dosarelor mai vechi de 10 ani, iar măsurile dispuse pot fi considerate ca fiind adecvate scopului propus, respectiv reducerea duratei de soluționare a acestei categorii de dosare.

Din verificările efectuate, Secția pentru judecători reține că raportarea dosarelor care au făcut obiectul analizei inspectorilor judiciari a oferit suficiente elemente pentru declanșarea unei componente preventive, însă analiza datelor statistice a relevat că stocul dosarelor mai vechi de 10 ani are în continuare o tendință de creștere, astfel încât se apreciază că se impune continuarea monitorizării la nivelul fiecărei curți de apel.

Secția pentru judecători constată că, în concluzie, controlul efectuat cu privire la procedurile judiciare reprezintă o problemă actuală a instanțelor judecătorești, care însă nu poate fi depășită decât prin acțiunile conjugate ale conducerilor instanțelor și ale judecătorilor de caz în fiecare dosar în parte, în ambele cazuri cu luarea în considerare a hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii.

Față de cele expuse, în temeiul art. 75 alin. (2) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu unanimitatea voturilor membrilor prezenți;

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI A CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE

Art.1 - Aprobarea Raportului Inspecției Judiciare nr. 2318/IJ/1097/DIJ/2018 privind rezultatul activității de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani, existente pe rolul curților de apel și instanțelor arondate, precum și al Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2018.

Art.2 - Comunicarea către curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție a Raportului Inspecției Judiciare nr. 2318/IJ/1097/DIJ/2018 privind rezultatul activității de monitorizare a dosarelor mai vechi de 10 ani, existente pe rolul curților de apel și instanțelor arondate, precum și al Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2018.

Art.3 - Prezenta hotărâre se comunică Inspecției Judiciare.

Data în București, la data de 03 iunie 2019

Președinte,
Judecător **Lia SAVONIEA**

